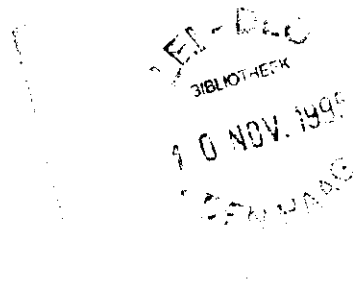

W. Smit
W.P. Davidse
J. de Jager
M.H. Smit
C. Taal
M.O. van Wijk

Periodieke Rapportage 31-94

VISSERIJ IN CIJFERS 1994

November 1995

Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
Afdeling Visserij

REFERAAT

VISSERIJ IN CIJFERS 1994

Smit, W., e.a.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1995

Periodieke Rapportage 31-94

ISSN 0921-4283

48 p., tab., Eng. Summary

Deze jaarlijkse rapportage bevat gegevens over de bedrijfsresultaten per vaartuig en per sector van de kottervisserij en de mosselcultuur in 1994 met vergelijkende cijfers van voorgaande jaren.

De omvang van de totale visserijvloot en de werkgelegenheid daalden licht. Het investeringsniveau verdubbelde ten opzichte van 1993. De totale besomming van de kottervloot steeg met 10 miljoen gulden.

De solvabiliteit liep terug naar 43% van het totaal vermogen.

In de mosselcultuur daalde het aantal bedrijven licht, maar bleef het aantal schepen gelijk. De aanvoer van mosselen steeg met 44%. Door een prijsdaling nam de besomming slechts toe met 17 miljoen tot 105 miljoen gulden. Bij de kleine en middelgrote bedrijven stegen de resultaten in aanzienlijke mate.

Visserij/Bedrijfsuitkomsten/Mosselcultuur/Financiële positie/Investeringen

---

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

INHOUD

	Blz.
WOORD VOORAF	7
SAMENVATTING	9
SUMMARY	11
CONTENTS OF TABLES	13
1. ALGEMEEN OVERZICHT	15
1.1 Ontwikkeling van vloot en investeringen	15
1.2 Besomming	17
1.3 Invoer en uitvoer	17
2. BEDRIJFSRESULTATEN KOTTERVISSERIJ	19
2.1 De vloot	19
2.2 Resultaten van de kottersector	20
2.3 Resultaten per pk-groep	21
2.4 Resultaten per tak van visserij	24
3. FINANCIËLE POSITIE KOTTERVISSERIJ	29
3.1 Aantal bedrijven	29
3.2 Financiering	29
3.3 Liquiditeitsontwikkeling per pk-groep	30
3.4 Netto-kasstroom van de sector als geheel	31
4. BEDRIJFSRESULTATEN MOSSELCULTUUR	33
4.1 Aantal bedrijven en vloot	33
4.2 Aanvoer en opbrengst	34
4.3 Bedrijfseconomisch resultaat mosselsector	35
4.4 Bedrijfsresultaten per grootteklasse	36
5. BUITENLANDSE HANDEL	38
5.1 Invoer	38
5.2 Uitvoer	39
5.3 Aandeel buitenlandse handel Nederland in het totaal van de EU	40
5.4 Handelssituatie van enkele voor Nederland belangrijke vissoorten binnen de in- en uitvoer van de EU	41
PUBLIKATIES IN 1994/95	44

	Biz.
BIJLAGEN	47
1. Overzicht van de Nederlandse vangstrechten 1989-1995	48
2. Invoer van vis en visprodukten naar produktvorm	50
3. Uitvoer van vis en visprodukten naar produktvorm	51
4. Invoer van vis en visprodukten naar continent	52
5. Uitvoer van vis en visprodukten naar continent	54
6. Gemiddelde aanvoerprijzen van enkele vissoorten op Nederlandse visafslagen	56

CONTENTS

	Page
INTRODUCTION	7
SUMMARY (DUTCH)	9
SUMMARY (ENGLISH)	11
CONTENTS OF TABLES (ENGLISH)	13
1. GENERAL SURVEY	15
1.1 Development of fleet and investments	15
1.2 Gross revenues	17
1.3 Imports and exports	17
2. FINANCIAL RESULTS CUTTER FISHERIES	19
2.1 The fleet	19
2.2 Economic results of the cutter sector	20
2.3 Economic results by hp group	21
2.4 Economic results by type of gear	24
3. FINANCIAL POSITION OF CUTTER FISHERIES	29
3.1 Number of enterprises	29
3.2 Financing	29
3.3 Liquidity developments by hp group	30
3.4 Aggregate net cash flow	31
4. FINANCIAL RESULTS MUSSEL CULTURE	33
4.1 Number of enterprises and fleet	33
4.2 Landings and revenues	34
4.3 Economic result of the mussel sector	35
4.4 Economic results by size class	36
5. FOREIGN TRADE	38
5.1 Imports	38
5.2 Exports	39
5.3 Dutch market share inside the EU	40
5.4 Trade position of some fish products inside the EU	41
PUBLICATIONS IN 1994/95	44

	Page
APPENDICES	47
1. Review of Dutch fish quota 1989-1995	48
2. Imports of fishery products by product	50
3. Exports of fishery products by product	51
4. Imports of fishery products by continent	52
5. Exports of fishery products by continent	54
6. Average landing prices of selected species on Dutch fish auctions	56

WOORD VOORAF

De periodieke rapportage "Visserij in cijfers" geeft voor de kottervisserij en de mosselcultuur een beknopt overzicht van de bedrijfsresultaten en de financiële positie. Van beide sectoren is een volledig beeld verkregen dankzij de medewerking vanuit het bedrijfsleven en diverse instellingen. Daardoor kon het ontbreken van een nationale aanvoerstatistiek worden opgevangen.

Voor de berekening van de voorlopige bedrijfsresultaten van 1994 zijn gegevens van opbrengsten en enkele belangrijke kostensoorten uit de bedrijfsboekhoudingen aangevuld met ramingen van de overige kosten. De voorlopige cijfers van 1994 bieden daarmee een betrouwbaar beeld en de ervaring leert dat zij in het algemeen weinig afwijken van de op een later tijdstip beschikbaar komende definitieve cijfers.

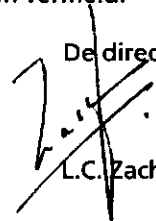
Voor de mosselcultuur zijn bedrijfsresultaten van de laatste seizoenen geraamd op basis van fiscale cijfers in het verleden.

Voor beide sectoren zijn ter vergelijking definitieve cijfers van voorgaande jaren vermeld, evenals sectorresultaten. Op grond van nieuw uitgevoerde berekeningen zijn enkele gegevens over sectorresultaten in voorgaande jaren licht herzien.

Aan deze aflevering van "Visserij in cijfers" hebben verschillende medewerkers van de afdeling Visserij een bijdrage geleverd: drs. W.P. Davidse en drs. M.H. Smit aan het hoofdstuk over de financiële positie, C. Taal en G. Beijert aan de gegevens over de bedrijfsresultaten in de kottervisserij, drs. M.O. van Wijk aan het hoofdstuk over de mosselcultuur en J. de Jager aan de gegevens van de grote-zeevisserij, aanvoerprizen en het hoofdstuk buitenlandse handel. De bedrijfseconomische gegevens werden verzameld en bewerkt door de documentatiemedewerkers A. Klok, J. Ouwehand, C. de Ruijter en K. Vrolijk. De eindverantwoordelijkheid lag in handen van drs. W. Smit.

Tenslotte is een woord van dank op zijn plaats aan de vele schippers-eigenaren, kottersreders en mosselkwekers, die op basis van vrijwilligheid de gegevens beschikbaar hebben gesteld voor de berekening van bedrijfsresultaten en financiële positie. Daarbij moet tevens de zeer prettige samenwerking met een aantal administratie- en accountantskantoren worden vermeld.

De directeur,

L.C. Zachariasse

Den Haag, november 1995

SAMENVATTING

Algemeen

1. De totale besomming van de Nederlandse zee- en kustvisserij is in 1994 met 24 miljoen gulden teruggelopen tot 917 miljoen, vooral door de lagere besomming van de grote-zeevisserij.
2. De omvang van de visserijvloot en de werkgelegenheid daalden licht. Het investeringsniveau verdubbelde ten opzichte van 1993 en bevindt zich nu met 192 miljoen gulden weer op het niveau van de jaren 1986-1990 (tussen 130 en 250 miljoen gulden). In de grote-zeevisserij was sprake van een investeringsgolf met 2 nieuwe schepen ter waarde van 110 miljoen gulden.
3. Nederland heeft in 1994 voor 1,4 miljard gulden aan vis en visproducten ingevoerd. De uitvoerwaarde bedroeg 2,4 miljard gulden. Ten opzichte van 1993 was dat een stijging van respectievelijk 6 en 2%.

Kottervisserij

4. De kottervloot kromp naar een niveau van 464 schepen en 489.000 pk per ultimo 1994. De werkgelegenheid daalde tot 2.143 mensjaar.
5. De totale besomming is in 1994 licht gestegen met 10 miljoen gulden tot 626 miljoen. Als gevolg van de grotere inzet van de schepen stegen de technische kosten met 5 miljoen. De arbeidsopbrengst nam met 5 miljoen toe. Die stijging werkte in zijn geheel door in de loonsom (tot 188 miljoen). Het netto-resultaat bleef gelijk aan nul.
6. De stijging van de besomming deed zich in de meeste groepen kotters voor.
7. De totale inzet in pk-dagen nam in 1994 met 4% toe als gevolg van een groter aantal dagen in de boomkorvisserij. Op rondvis werd minder gevist. De toegenomen totale inzet betekende wederom een stijging van het gemiddeld aantal zeedagen per schip (van 175 in 1993 tot 184 in 1994).
8. De investeringen in de kottervloot daalden met 21 miljoen tot 63 miljoen gulden. Het totale vreemde vermogen is al met al afgenomen tot 515 miljoen gulden. De aflossingen stegen in sterke mate. Voor een gemid-

deld kotterbedrijf kwam de netto-kasstroom uit exploitatie op 14.000 gulden negatief, een aanzienlijke teruggang in vergelijking met voorgaande jaren. Het eigen vermogen kwam begin 1994 uit op 43% van het totaal vermogen. Ook dit is een achteruitgang in vergelijking met voorgaande jaren.

Mosselcultuur

9. Het aantal bedrijven in de mosselcultuur daalde licht in het afgelopen jaar, maar het aantal schepen bleef gelijk. Het aandeel van de grootste bedrijven nam af tot 39% van de totale aanvoer. De investeringen (onder meer in 2 nieuwe schepen) bleven gelijk aan 9 miljoen gulden.
10. De aanvoer van mosselen steeg met 44% tot 104 miljoen kilogram. De toename betrof voornamelijk Waddenzeemosselen. Door een prijsdaling van 20% nam de besomming slechts toe met 17 miljoen tot 105 miljoen gulden. De totale arbeidsopbrengst steeg van 50 miljoen in 1993 naar 58 miljoen.
11. Gemiddeld per bedrijf bleken de bedrijfsresultaten te verbeteren. Bij de kleine en middelgrote bedrijven stegen de resultaten in aanzienlijke mate.

SUMMARY

General

1. In 1994 total gross revenue of Dutch sea fisheries decreased by some 24 million NLG to 917 million, as a result of a lower revenue in the distant water fleet.
2. Number of vessels and employment decreased slightly. The level of investments doubled in 1994 to 192 million NLG, reaching the level of the years 1986-1990. Investments in the distant water fleet boomed in 1994, 2 new ships were built at a cost of 55 million each.
3. Imports of fish and fish products in the Netherlands reached a level of 1,4 billion NLG in 1994 (6% higher than in 1993). Exports increased by 2% to 2,4 billion NLG.

Cutter sector

4. The size of the cutter fleet decreased in 1994 to 464 vessels and 489,000 HP. Employment also decreased to 2,143 man-years.
5. Total gross revenue slightly increased in 1994 by 10 million NLG to 626 million. More days at sea per vessel led to increased operational costs (5 million), resulting in a 5 million higher revenue to labour. This increase completely fell to crew share (188 million in 1994); net economic result stayed at zero level.
6. Gross revenues improved in most vessel groups.
7. In 1994 total effort in HP days increased by 4%, caused by a greater effort in beam trawling. Effort in roundfish fishing was lower. The average number of days-at-sea per vessel rose from 175 days in 1993 to 184 in 1994.
8. Total investment in the cutter fleet, 63 million NLG, was 21 million lower than in 1993. Total loan capital decreased to a level of 515 million NLG. Redemptions were much higher than in 1993. There was a negative average net cash flow per enterprise of 14,000 NLG. Solvability of the enterprises decreased to 43%, which is significantly lower than the years before (50%).

Mussel culture

9. In 1994 the number of enterprises decreased slightly while the number of vessels remained stable. Investments stabilized at a level of 9 million.
10. Aggregate landings of mussels were 44% higher (at 104 million kilograms) than in the preceding season. Lower prices caused the gross revenue to grow by only 17 million NLG to 105 million. Total revenues to labour rose from 50 to 58 million NLG in 1994.
11. Average results per enterprise improved. In the groups of smallest and medium-sized enterprises net economic results increased substantially.

CONTENTS OF TABLES

- 1.1 Fleets of sea fisheries and mussel culture; number of vessels, engine power, age of vessels and number of crew.
- 1.2 Investments in sea fisheries, mussel culture and others.
- 1.3 Gross revenues of sea fisheries, mussel culture and others.
- 1.4 Imports and exports of fishery products.
- 2.1 Cutters; number of vessels by region, engine capacity and age.
- 2.2 Cutters; fleet, engine power, crew and fuel consumption.
- 2.3 Cutters; aggregate financial results.
- 2.4 Cutters; financial results per vessel by region and hp group.
- 2.5 Cutters; relative shares by hp group in fleet, employment, engine power, hp days, gross revenues, costs and revenues to labour.
- 2.6 Cutters; fishing effort by hp group and type of gear.
- 2.7 Cutters; gross revenues by hp group and type of gear.
- 2.8 Cutters; average revenue to labour per crew member by hp group and type of gear.
- 2.9 Cutters; main indicators per man-year 1970-1993 at constant 1993 prices.
- 3.1 Cutters; number of enterprises.
- 3.2 Cutters; investments and foreign capital.
- 3.3 Cutters; foreign capital and net cash flow per enterprise.
- 3.4 Cutters; aggregate net result, gross and net cash flow.
- 4.1 Mussel culture; number of enterprises by size class and region.
- 4.2 Mussel culture; number of vessels by region, age and engine power.
- 4.3 Production, value and average price of mussels.
- 4.4 Mussel culture; aggregate financial results.
- 4.5 Mussel culture; average financial results per enterprise by size class.
- 5.1 Foreign trade; Imports into the Netherlands.
- 5.2 Foreign trade; Exports from the Netherlands.
- 5.3 Foreign trade; Trade within the EU.
- 5.4 Foreign trade; EU trade in 1993.

1. ALGEMEEN OVERZICHT

1.1 Ontwikkeling van vloot en investeringen

Het aantal schepen in de kottervisserij is in 1994 gedaald. In de mosselcultuur bleef het aantal schepen stabiel; de grote-zeevisserijvloot groeide met 1 schip. Het totale motorvermogen van de vloot is niet of nauwelijks toegenomen.

Tabel 1.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij en de mosselcultuur (per 31 december)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
AANTAL VAARTUIGEN							
- kottervisserij	603	573	533	491	472	474	464
- grote-zeevisserij	13	13	13	13	13	12	13
- mosselcultuur	79	82	82	82	80	74	74
Totaal	695	668	628	586	565	560	551
MOTORVERMOGEN (1.000 pk b))							
- kottervisserij	599	574	544	498	487	496	489
- grote-zeevisserij	68	76	80	80	81	74	81
- mosselcultuur	31	35	38	39	39	37,3	39
Totaal	698	685	662	617	607	607,3	609
LEEFTIJD SCHEPEN							
- 0-10 jaar	272	278	273	241	226	214	201
- 11-20 jaar	146	113	102	108	111	119	128
- meer dan 20 jaar	277	277	253	237	228	227	222
Totaal	695	668	628	586	565	560	551
AANTAL OPVARENDEN							
- kottervisserij	2.825	2.641	2.486	2.292	2.195	2.184	2.143
- grote-zeevisserij	360	312	382	426	430	423	392
- mosselcultuur	241	250	251	251	243	233	228
Totaal	3.426	3.203	3.119	2.969	2.868	2.840	2.763

a) Voorlopige cijfers; b) 1 pk = 0,736 kW.

Bron: Directie Visserij; Scheepvaart-Inspectie;
Produktschap Vis; LEI-DLO.

De investeringen in de vloot zijn meer dan verdubbeld in vergelijking met 1993. Dit komt vooral voor rekening van de grote-zeevisserij die, na een jarenlange luwte, tot een investering van 115 miljoen kwam in 1994. In de kottervisserij werd dit jaar 20 miljoen minder geïnvesteerd. De investeringen in vangstrechten bleven ongeveer stabiel.

De werkgelegenheid in de zeevisserij en de mosselcultuur is dit jaar wederom gedaald.

Tabel 1.2 Overzicht van de investeringen in de zee- en kustvisserij a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
KOTTERVISSERIJ							
Miljoen gulden b)	128	63	64	31	66	84	63
Aantallen:							
Nieuwe schepen	25	13	15	6	13	12	8
Andere schepen c)	1	2	3	3	2	2	2
Verlengingen e.d.	5	3	2	-	-	3	3
Nieuwe motoren	21	9	12	6	12	18	15
GROTE-ZEEVISSERIJ							
Miljoen gulden b)	80	95	50	0	0	0	115
Aantallen:							
Nieuwe schepen	2	2	1	-	-	-	2
Andere schepen c)	-	-	1	-	-	-	-
Verlengingen e.d.	-	-	-	-	-	-	1
MOSSELCULTUUR							
Miljoen gulden b)	16	23	14	10	2	9	9
Aantallen:							
Nieuwe schepen	5	7	3	2	-	2	2
Andere schepen c)	-	3	2	-	-	2	-
Verlengingen e.d.	4	1	3	3	-	-	2
Nieuwe motoren	4	5	4	4	4	6	4
OVERIGE SECTOREN d)							
Miljoen gulden b)	23	2	2	1	1	2	6
Aantallen:							
Nieuwe schepen	8	-	2	-	-	1	2
Andere schepen c)	1	7	4	1	1	1	1
Verlengingen e.d.	2	3	1	1	1	-	-
Nieuwe motoren	2	3	2	2	2	-	2
TOTALE VLOOT							
Miljoen gulden b)	247	183	130	42	69	95	192
Aantallen:							
Nieuwe schepen	40	22	21	8	13	15	14
Andere schepen c)	2	12	10	4	3	5	3
Verlengingen e.d.	11	7	6	4	1	3	6
Nieuwe motoren	27	17	18	12	18	24	21

a) Bruto-investeringen, exclusief elektronische apparatuur en dekwerktuigen. Peildatum: tijdstip van in de vaart brengen; b) Bruto, zonder aftrek van WIR-premie; c) Tweedehands schepen uit buitenland of andere bedrijfstakken; d) Oestercultuur, kokkelvisserij en overige kustvisserij.

1.2 Besomming

De totale besomming van de zeevisserij daalde in 1994 met 29 miljoen gulden tot 772 miljoen. Met name de opbrengstdaling in de grote-zeevisserij was daarvan de oorzaak. De besomming in de kottervisserij wist zich te stabiliseren. In de mosselcultuur was sprake van een forse groei.

Tabel 1.3 Opbrengst van de Nederlandse zee- en kustvisserij (x miljoen gulden) a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 c)
Kottervisserij	651	661	692	744	652	616	626
Grote-zeevisserij	143	152	149	162	168	185	146
Totaal zeevisserij	794	813	841	906	820	801	772
Mosselcultuur b)	77	88	99	91	92	88	105
Oestercultuur	17	17	11	6	8	8	7
Kokkelvisserij	53	44	31	13	52	43	32
Diversen	1	1	1	1	1	1	1
Totaal	942	963	983	1.017	973	941	917

a) Inclusief aanvoer in buitenlandse havens; b) Exclusief de door het Mosselonds opgenomen mosselen; c) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie Visserij, Produktschap Vis, ramingen LEI-DLO.

1.3 Invoer en uitvoer

Liberalisatie van de intra-EU-handel per 1 januari 1993 bracht noodzakelijkerwijs een verandering van de handelsstatistiek met zich mee. Data van in- en uitvoer na 1993 zijn daardoor niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

In 1994 is de totale waarde van de invoer en de uitvoer gestegen met respectievelijk 6 en 2%. Deze groei kwam bijna geheel voor rekening van de handelsbetrekkingen met EU-landen. De totale waarde van de handel met niet-EU-landen bleef na een forse stijging in voorgaande jaren in 1994 vrijwel gelijk.

Tabel 1.4 Invoer en uitvoer van visproducten (x miljoen gulden) a) b)

Bestemming	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
INVOER							
totaal	928	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436
waarvan uit:							
- EU	624	702	736	892	883	649	732
- overig Europa	66	99	174	197	241	289	266
- overig Wereld	238	269	281	346	256	413	438
UITVOER							
totaal	1.821	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388
waarvan naar:							
- EU	1.415	1.561	1.799	1.961	1.881	1.799	1.858
- overig Europa	126	151	186	194	175	187	209
- overig Wereld	280	311	313	307	344	352	321

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren; b) Zie ook bijlagen 2 tot en met 5.

Bron: CBS/ LEI-DLO.

2. BEDRIJFSRESULTATEN KOTTERVISSERIJ

2.1 De vloot

De omvang van de kottervloot is in 1994 gedaald tot 464 kotters (zie tabel 2.1). Het gemiddelde motorvermogen steeg licht.

Tabel 2.1 Aantal vaartuigen in de kottervisserij naar regio, leeftijd en motorvermogen (per 31 december)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
Regio							
- Noord	445	428	395	358	354	356	352
- Zuid	158	145	138	133	118	118	112
Totaal	603	573	533	491	472	474	464
Leeftijd							
0 - 10 jaar	235	237	231	201	189	178	166
11 - 20 jaar	143	108	95	100	101	108	114
meer dan 20 jaar	225	228	207	190	182	188	184
Totaal	603	573	533	491	472	474	464
Motorvermogen (pk)							
1 - 100	8	10	5	4	1	1	1
101 - 150	28	31	23	23	21	19	19
151 - 200	56	53	56	53	51	46	44
201 - 260	53	55	52	53	50	54	56
261 - 300	122	107	115	118	120	124	128
301 - 400	2	4	3	2	2	2	1
401 - 600	32	34	26	19	17	17	13
601 - 800	33	28	21	12	11	10	4
801 - 1.100	30	19	12	7	7	6	6
1.101 - 1.300	42	37	30	23	20	15	11
1.301 - 1.500	48	42	37	30	24	22	15
1.501 - 2.000	64	71	73	70	72	84	95
2.001 -	85	82	80	77	76	74	71
Totaal	603	573	533	491	472	474	464
Gemiddeld motorvermogen (pk)	992	1.001	1.020	1.015	1.031	1.046	1.054

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie Visserij; Scheepvaart-Inspectie; LEI-DLO.

In de meeste groepen is het aantal kotters licht teruggelopen; in de groepen van 201 t/m 260 pk, 261 t/m 300 pk en van 1.501 t/m 2.000 pk echter werd de vloot uitgebreid.

De inkrimping van de kottervloot heeft geleid tot een daling van de werkgelegenheid tot 2.143 opvarenden in 1994 (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2 Kottervisserij - enkele kengetallen (jaargemiddelden respectievelijk -totalen)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
Aantal schepen	607	588	553	512	482	473	469
Motorvermogen (1.000 pk)	588	586	559	521	492	491	492
Aantal opvarenden	2.825	2.641	2.486	2.292	2.195	2.184	2.143
Olieverbruik (mln. l)	350	338	320	305	323	353	368

a) Voorlopige cijfers.

2.2 Resultaten van de kottersector

De totale besomming van de kottervloot heeft zich redelijk gestabiliseerd op een niveau van 626 miljoen (zie tabel 2.3). Dit was 10 miljoen gulden meer dan in het voorgaande jaar. In reële termen (gecorrigeerd voor inflatie) echter vertoont de besomming al enige jaren een neerwaartse trend. De meeste vissoorten (uitgezonderd schol) zijn dit jaar in prijs gedaald. De prijs van tong bijvoorbeeld nam met bijna anderhalve gulden per kilo af.

Tabel 2.3 Kottervisserij - sectorresultaten (x miljoen gulden)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
Besomming b)	651	661	692	744	652	616	626
Af: Techn. kosten c)	472	493	479	457	422	433	438
Arbeidsopbrengst	179	168	213	287	231	183	188
waarvan:							
- deel/soc.lasten	217	209	219	236	202	183	188
- netto-resultaat	-37	-41	-7	50	29	0	0
In guldens van 1994:							
Besomming b)	765	769	786	814	688	633	626
Af: Techn. kosten c)	555	574	544	500	445	445	438
Arbeidsopbrengst	211	195	242	314	243	188	188
waarvan:							
- deel/soc.lasten	255	243	249	259	213	188	188
- netto-resultaat	-44	-48	-8	55	30	0	0

a) Voorlopige cijfers; b) Inclusief diverse opbrengsten; c) Alle kosten, exclusief deel, sociale lasten, proviand, graaifloon en vakantiegeld.

De technische kosten (alle kosten exclusief loonbestanddelen) zijn gestegen (met 5 miljoen gulden), voornamelijk als gevolg van een stijging van het aantal zeedagen.

De totale arbeidsopbrengst van de kottervisserij - besomming minus technische kosten - nam al met al toe met 5 miljoen gulden. Deze stijging kwam geheel ten goede van de bruto-deellonen.

Gemiddeld per opvarende is de arbeidsopbrengst gestegen van 84.000 gulden tot 88.000 gulden.

2.3 Resultaten per pk-groep

De gemiddelde besomming per vaartuig is gedaald bij de noordelijke pk-groepen 151 t/m 200, 261 t/m 300, 601 t/m 800, 1.101 t/m 1.300 en meer dan 2.001 pk. Van de overige pk-groepen steeg de gemiddelde besomming (zie tabel 2.4). Vooral de grotere kotters in de zuid besomden aanzienlijk meer dan in 1993.

Tabel 2.4 Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig in de kottervisserij (x 1.000 gulden)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
A. NOORD							
- 101-150 pk							
. bruto-besomming	219	227	237	215	224	153	195
. netto-resultaat	2	-12	-8	-17	11	-28	16
. loonkosten volw. opvarende	49	50	53	54	59	41	38
- 151-200 pk							
. bruto-besomming	296	284	298	257	222	208	201
. netto-resultaat	25	18	9	5	3	-9	2
. loonkosten volw. opvarende	58	53	60	54	55	47	46
- 201-260 pk							
. bruto-besomming	318	350	316	345	346	332	374
. netto-resultaat	-13	-6	-27	-23	-19	-33	-6
. loonkosten volw. opvarende	60	63	54	62	63	61	67
- 261-300 pk							
. bruto-besomming	688	741	623	893	776	754	652
. netto-resultaat	2	40	-9	76	28	-11	-49
. loonkosten volw. opvarende	73	84	71	96	80	76	76
- 401-600 pk							
. bruto-besomming	695	774	806	1.064	809	772	821
. netto-resultaat	-20	13	23	138	8	-29	-41
. loonkosten volw. opvarende	62	73	75	111	82	76	75
- 601-800 pk							
. bruto-besomming	890	902	995	1.062	1.012	859	765
. netto-resultaat	-23	-66	-37	32	61	-34	-61
. loonkosten volw. opvarende	64	68	76	81	79	61	62
- 801-1.100 pk							
. bruto-besomming	1.045	-	-	-	-	1.019	1.031
. netto-resultaat	65	-	-	-	-	-119	-207
. loonkosten volw. opvarende	71	-	-	-	-	56	59
- 1.101-1.300 pk							
. bruto-besomming	1.504	1.648	1.928	2.296	2.055	1.715	1.477
. netto-resultaat	-17	20	171	367	264	63	17
. loonkosten volw. opvarende	86	88	102	121	102	83	72
- 1.301-1.500 pk							
. bruto-besomming	1.708	1.775	2.064	2.516	2.025	1.957	2.005
. netto-resultaat	-13	35	243	508	152	72	121
. loonkosten volw. opvarende	89	90	105	125	100	94	107
- 1.501-2.000 pk							
. bruto-besomming	2.058	2.064	2.425	2.989	2.592	2.367	2.539
. netto-resultaat	-20	-96	102	383	208	-75	-56
. loonkosten volw. opvarende	99	96	108	133	109	97	100
- 2.001- pk							
. bruto-besomming	2.421	2.479	2.933	3.183	3.196	3.085	2.941
. netto-resultaat	-358	-460	-196	21	76	25	-23
. loonkosten volw. opvarende	110	109	134	138	125	109	106

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.4 (vervolg)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
B. ZUID							
- 201-260 pk							
. bruto-besomming	212	297	182	187	184	197	-
. netto-resultaat	-23	32	-61	-53	-53	-41	-
. loonkosten volw. opvarende	43	47	35	34	36	39	-
- 261-300 pk							
. bruto-besomming	642	812	743	725	717	756	759
. netto-resultaat	-81	17	-35	-34	-42	-8	18
. loonkosten volw. opvarende	65	78	72	68	71	70	70
- 1.101-1.300 pk							
. bruto-besomming	1.464	1.502	1.551	2.037	1.667	1.322	-
. netto-resultaat	103	31	74	387	200	79	-
. loonkosten volw. opvarende	81	75	77	109	91	69	-
- 1.301-1.500 pk							
. bruto-besomming	1.839	1.917	1.989	2.419	2.407	1.896	2.202
. netto-resultaat	-58	-63	-13	278	361	102	103
. loonkosten volw. opvarende	109	109	107	137	140	110	148
- 1.501-2.000 pk							
. bruto-besomming	-	-	-	-	2.858	2.622	2.929
. netto-resultaat	-	-	-	-	152	18	58
. loonkosten volw. opvarende	-	-	-	-	125	116	127
- 2.001- pk							
. bruto-besomming	2.469	2.291	2.665	3.281	3.019	3.196	3.233
. netto-resultaat	-486	-392	-182	224	46	202	238
. loonkosten volw. opvarende	99	97	115	143	113	117	124

a) Voorlopige cijfers.

Het gemiddelde netto-resultaat volgde in grote lijnen de ontwikkeling van de besomming. Doordat echter in het algemeen de inzet (aantal zeedagen) van de grotere kotters hoger was, kwam er extra druk op de netto-resultaten.

Tabel 2.5 geeft een indruk van het relatieve belang van de verschillende pk-groepen in de totale inzet en het financieel resultaat van de kottervisserij. De verhoudingen bleven in het algemeen gelijk aan die in 1993. De groep 1.501-2.000 pk wist haar aandeel iets te vergroten.

Het aandeel van de grote kotters (boven 1.500 pk) in de besomming is structureel lager dan het aandeel in pk-dagen. Door de genoemde kostenontwikkeling speelt dat voor de arbeidsopbrengst (loonbestanddelen plus netto-resultaat) thans in sterkere mate. In 1994 kwam 79% van de pk-dagen voor rekening van deze groep, terwijl het aandeel in de besomming slechts 69% bedroeg en het aandeel in de arbeidsopbrengst 66%. Hieruit is af te leiden dat het aan pk-dagen (en motorvermogen) toe te schrijven vangstvermogen afneemt naarmate de schepen groter worden.

Tabel 2.5 Procentuele verdeling van enkele kengetallen in 1993 en 1994 a) naar pk-groepen
A. Vloot en bemanning

Pk-groep	Vaartuigen		Motorvermogen		Mensjaar	
	1993	1994	1993	1994	1993	1994
1 - 200	15	14	2	2	6	5
201 - 300	37	39	10	10	26	26
301 - 600	4	4	2	2	3	3
601 - 1.100	4	3	3	2	4	3
1.101 - 1.500	9	7	11	9	11	9
1.501 - 2.000	17	19	30	35	25	29
2.001 -	16	16	42	40	26	25
Totaal	100	100	100	100	100	100

B. Inzet en resultaat

Pk-groep	Pk-dagen		Besomming		Techn.kosten		Arbeidsopbr.	
	1993	1994	1993	1994	1993	1994	1993	1994
1 - 200	1	1	2	2	2	2	2	2
201 - 300	8	8	17	16	16	15	19	18
301 - 600	2	1	2	2	2	2	3	2
601 - 1.100	3	2	2	2	3	2	2	1
1.101 - 1.500	11	9	11	9	11	8	13	11
1.501 - 2.000	31	36	29	36	31	37	26	33
2.001 -	44	43	36	33	36	34	36	33
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

a) Voorlopige cijfers.

2.4 Resultaten per tak van visserij

Uit tabel 2.6 is af te lezen dat in 1994 de inzet, gemeten in pk-dagen, met 4% is toegenomen. Vooral in de boomkorvisserij is de inzet gestegen. De toename van de inzet in deze tak van visserij kwam voornamelijk voor rekening van kotters boven 1.500 pk; in de groep 1.101 t/m 1.500 pk nam de inzet af. De daling van de inzet in de rondvisspan heeft zich grotendeels binnen de groep 601 t/m 1.100 pk voorgedaan.

De ontwikkeling van de besomming per tak van visserij (zie tabel 2.7) laat een stijging in de boomkorvisserij zien. De besomming in de andere visserijtakken was lager of gelijk.

Tabel 2.6 Inzet van de kottervisserij naar pk-groep en tak van visserij (x 100.000 pk-dagen)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
1-200 pk							
- boomkor	1	0	1	1	1	0	-
- bordentrawl	0	0	-	-	-	0	-
- rondvisspan	-	-	-	0	0	-	-
- garnalen	17	19	16	14	12	12	10
- diversen	-	0	0	0	-	-	-
- totaal	18	19	17	16	13	12	10
201-300 pk							
- boomkor	21	19	19	26	25	29	32
- bordentrawl	6	5	3	1	4	2	1
- rondvisspan	11	7	4	4	6	3	1
- garnalen	24	30	30	29	30	35	37
- diversen	2	2	2	1	1	1	1
- totaal	64	63	58	61	65	69	72
301-600 pk							
- boomkor	5	5	7	4	1	0	1
- bordentrawl	7	6	3	-	1	1	0
- rondvisspan	12	13	12	12	11	12	9
- haringspan	1	1	-	-	-	0	-
- diversen	2	1	2	2	2	1	2
- totaal	27	25	24	18	15	15	12
601-1.100 pk							
- boomkor	37	33	22	9	6	8	7
- bordentrawl	15	11	6	1	1	-	1
- rondvisspan	32	27	20	16	15	14	9
- haringspan	1	-	1	4	1	-	1
- diversen	-	-	-	-	-	-	-
- totaal	85	72	49	30	23	22	18
1.101-1.500 pk	192	154	139	118	104	90	73
- boomkor	-	5	-	-	0	1	-
- bordentrawl	4	-	1	-	1	0	-
- rondvisspan	10	11	6	6	4	3	5
- haringspan	-	-	-	-	-	1	2
- totaal	205	169	146	124	109	96	79
1.501- pk							
- boomkor	507	514	527	527	574	642	701
- haringspan	5	8	8	12	7	8	7
- totaal	512	522	535	539	582	649	708
Alle schepen							
- boomkor	763	725	714	685	711	769	814
- bordentrawl	28	27	13	2	7	4	2
- rondvisspan	59	47	36	33	33	29	18
- haringspan	16	19	15	22	13	11	13
- garnalen	41	49	46	43	42	46	48
- diversen	4	4	4	3	2	3	5
- totaal	912	871	828	788	808	863	901

- = In betreffende groep niet waargenomen; 0 = Minder dan 50.000 pk-dagen.

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.7 *Besomming kottervisserij naar pk-groep en tak van visserij (x miljoen gulden)*

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 a)
1-200 pk							
- boomkor	1	1	1	1	1	0	-
- bordentrawl	0	0	-	-	-	0	-
- rondvisspan	-	-	-	0	0	-	-
- garnalen	20	22	20	16	15	12	12
- diversen	-	0	0	0	-	-	-
- totaal	22	22	21	18	16	12	12
201-300 pk							
- boomkor	37	37	39	69	50	57	59
- bordentrawl	9	7	4	2	6	3	1
- rondvisspan	18	11	5	6	8	4	1
- garnalen	24	43	34	28	33	38	38
- diversen	5	4	5	3	3	1	2
- totaal	93	102	86	107	100	103	101
301-600 pk							
- boomkor	5	5	9	7	1	0	2
- bordentrawl	6	4	2	-	1	1	0
- rondvisspan	12	13	11	12	12	11	7
- haringspan	1	1	-	-	-	0	-
- diversen	2	2	3	6	2	2	3
- totaal	25	25	25	25	16	14	13
601-1.100 pk							
- boomkor	29	29	24	11	5	5	5
- bordentrawl	10	7	3	1	1	-	1
- rondvisspan	22	15	11	11	10	10	5
- haringspan	1	-	2	4	1	-	1
- diversen	-	-	-	-	-	-	-
- totaal	62	51	40	26	18	15	11
1.101-1.500 pk							
- boomkor	138	127	127	128	90	63	50
- bordentrawl	-	2	-	-	0	1	-
- rondvisspan	2	-	0	-	0	0	-
- haringspan	8	9	7	7	4	5	4
- diversen	-	-	-	-	-	1	1
- totaal	148	138	135	135	95	69	55
1.501- pk							
- boomkor	297	318	380	426	402	398	429
- haringspan	3	4	5	7	5	5	5
- totaal	300	322	385	434	407	403	434
Alle schepen							
- boomkor	507	517	580	641	550	524	544
- bordentrawl	25	20	9	3	8	4	2
- rondvisspan	55	39	27	29	30	25	13
- haringspan	13	14	14	18	11	10	10
- garnalen	45	64	54	44	48	50	50
- diversen	7	7	8	9	5	4	7
- totaal	651	661	692	744	652	616	626

- = In desbetreffende groep niet waargenomen; 0 = Minder dan 500.000 gld.

a) Voorlopige cijfers.

Tabel 2.8 Gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar in de kottervisserij naar tak van visserij (x 1.000 gulden) a) b)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 c)
1-200 pk							
- boomkor	x	x	67	x	x	x	x
- bordentrawl	x	x	-	-	-	x	-
- rondvisspan	-	-	-	x	x	-	-
- garnalen	55	54	48	42	50	32	43
- diversen	-	x	x	x	-	-	-
- totaal	55	54	49	42	48	32	43
201-300 pk							
- boomkor	59	85	77	127	78	81	76
- bordentrawl	44	36	x	x	41	x	x
- rondvisspan	67	64	51	76	74	x	x
- garnalen	33	81	40	21	53	43	44
- diversen	x	x	94	x	x	x	x
- totaaf	53	77	56	79	67	63	60
301-600 pk							
- boomkor	36	73	109	158	68	x	92
- bordentrawl	45	16	8	-	22	-5	x
- rondvisspan	74	75	56	85	84	61	43
- haringspan	x	x	-	-	-	x	-
- diversen	22	x	154	457	94	111	125
- totaal	54	63	69	134	78	64	62
601-1.100 pk							
- boomkor	67	93	105	129	73	5	18
- bordentrawl	54	33	28	x	98	-	x
- rondvisspan	75	53	48	43	76	66	35
- haringspan	x	-	x	92	x	-	x
- totaal	67	68	79	77	81	43	32
1.101-1.500 pk							
- boomkor	83	93	118	180	138	92	108
- bordentrawl	-	x	-	-	x	x	-
- rondvisspan	x	-	x	-	x	x	-
- haringspan	x	68	x	165	x	x	x
- diversen	-	-	-	-	-	x	x
- totaal	82	88	117	180	138	98	112
1.501- pk							
- boomkor	60	46	97	149	126	2	104
- haringspan	x	x	x	x	x	x	x
- totaal	61	46	97	148	127	102	106
Alle schepen							
- boomkor	67	65	100	151	120	90	98
- bordentrawl	48	23	14	30	46	30	49
- rondvisspan	70	63	50	65	74	62	39
- haringspan	78	62	124	113	183	230	189
- garnalen	44	69	43	29	52	39	43
- diversen	82	104	106	256	151	135	119
- totaal	63	63	85	125	105	84	88

a) Arb.opbr. = netto-resultaat + deel (inclusief proviand) + sociale voorzieningen + graai-
loon/vakantiegeld; b) x = minder dan 5% van het totale aantal mensjaren in de betrokken
pk-groep; - = tak van visserij is niet waargenomen; c) Voorlopige cijfers.

In de boomkorvisserij heeft de stijging van de totale inzet en de totale besomming een belangrijke stijging van de inkomens van de opvarenden tot gevolg gehad (zie tabel 2.8). Naar verhouding was deze inkomensstijging het grootst op de grote kotters. De visserij op rondvis leverde lagere inkomens op. In de haringvisserij waren de inkomens het hoogst.

Tabel 2.9 Kengetallen per mensjaar in de kottervisserij over 1970-1993 (gulden van 1994, x 1.000)

Jaar	Mens- jaren	Pk	Besom- ming	Afschr./ rente	Over. kosten	Arb. opbr.	Waarvan:	
							deel/ soc.l.	netto- result.
1970	2.732	83	192	39	65	88	79	9
1971	2.597	90	215	41	76	98	85	13
1972	2.590	97	228	39	76	113	92	21
1973	2.664	108	252	47	92	112	99	14
1974	2.694	125	229	65	107	57	79	-22
1975	2.511	146	237	63	110	64	81	-17
1976	2.290	155	251	60	118	73	85	-12
1977	2.106	153	260	53	118	89	88	1
1978	2.133	154	280	45	113	122	99	23
1979	2.186	153	298	48	132	118	99	19
1980	2.314	157	276	45	148	83	86	-4
1981	2.522	162	282	49	154	79	84	-5
1982	2.544	174	288	57	173	58	80	-22
1983	2.780	171	285	56	163	66	81	-15
1984	2.929	175	286	55	166	64	79	-14
1985	2.990	179	314	55	171	88	88	0
1986	2.970	181	302	66	125	112	101	11
1987	3.036	184	290	70	124	96	97	-1
1988	2.825	208	271	72	124	75	90	-16
1989	2.641	222	291	82	136	74	92	-18
1990	2.486	225	316	79	140	97	100	-3
1991	2.292	227	355	77	141	137	113	24
1992	2.195	224	314	65	137	111	97	14
1993	2.184	225	290	66	138	86	86	-0
1994 a)	2.143	230	292	67	137	88	88	0

a) Voorlopige cijfers.

Een blik op de in tabel 2.9 vermelde reeks resultaten, uitgedrukt in gemiddelden per opvarende, leert dat het aantal pk's per man het laatste jaar licht is gestegen. De besomming per man is voor het eerst sinds drie jaar weer iets toegenomen. De afschrijvings- en rentekosten per man verschilden niet veel met 1993. Een en ander resulteert in een hogere arbeidsopbrengst per opvarende die geheel doorwerkt in een stijging van de loonkosten. Het nettoresultaat bleef gelijk.

3. FINANCIËLE POSITIE KOTTERVISSERIJ

3.1 Aantal bedrijven

Het aantal bedrijven is geringer dan het aantal kotters omdat een niet onbelangrijk aantal bedrijven meerdere schepen exploiteert. Het belang van deze 62 "meerschipsbedrijven", die in totaal 144 schepen exploiteren, komt duidelijk naar voren wanneer het motorvermogen als maatstaf wordt genomen. Ongeveer de helft van het totale motorvermogen van de kottervloot is in exploitatie bij deze groep bedrijven, die in 1994 slechts 16% van het totaal aantal bedrijven uitmaakte.

Het totaal aantal bedrijven is in 1994 verder teruggelopen. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door de afname van het aantal bedrijven met een schip met een motorvermogen tussen de 300 en 1.100 pk (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Aantal bedrijven in de kottervisserij

	1990	1991	1992	1993	1994
Aantal bedrijven per ultimo a)	438	414	392	396	386
Waarvan:					
- met meer schepen	70	64	66	64	62
- met 1 schip t/m 300 pk	231	225	212	213	213
- met 1 schip 301-1.100 pk	43	29	26	26	18
- met 1 schip boven 1.100 pk	90	85	81	88	89

a) Er zijn per ultimo veelal enkele bedrijven zonder schip (nieuw schip in aanbouw en dergelijke); daarom is het totaal van de uitsplitsing niet altijd gelijk aan het totaal aantal bedrijven.

3.2 Financiering

Het totaal van de investeringen in nieuwe schepen en motoren bedroeg 63 miljoen en lag daarmee op een lager niveau dan in het voorgaande jaar, maar op hetzelfde niveau als in de jaren 1990 en 1992 (tabel 3.2).

Er kwamen 8 nieuwe schepen in de vaart. Van deze 8 schepen waren 6 schepen uitgerust met een motor van 2.000 pk en twee schepen met een motor van 300 pk of minder. Er vonden 15 hermotorisering plaats, de helft hiervan betrof schepen van 300 pk of minder.

Als gevolg van de afname van de investeringen in vergelijking met het voorgaande jaar waren de aflossingen hoger dan de nieuwe leningen. Het totaal vreemd vermogen op lange termijn daalde hierdoor. De hoogte van dit vreemd vermogen wordt behalve door investeringen in nieuwe schepen en

motoren ook in sterke mate beïnvloed door investeringen in vangstrechten. Hiermee was in het begin van de jaren negentig naar schatting jaarlijks rond 50 miljoen gulden gemoeid. Vanaf 1992 lagen deze investeringen in vangstrechten vermoedelijk op een lager niveau. De toename van het totaal vreemd vermogen op lange termijn tussen 1992 en 1993 kwam dus voornamelijk voor rekening van de (vervangings)investeringen in schepen en motoren.

Voor de kottervisserij als geheel kwam het eigen vermogen begin 1994 uit op ongeveer 43% van het totaal vermogen. Dit is een teruggang in vergelijking met de voorgaande jaren toen de solvabiliteit vrij stabiel rond de 50% schommelde.

Tabel 3.2 Overzicht van investeringen en vreemd vermogen in de kottervisserij

	1990	1991	1992	1993	1994 a)
Investering in mln. gld. b)	64	31	66	84	63
Totaal vreemd vermogen op lange termijn per ult. in mln. gld.	524	440	417	546	515
Gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn per bedrijf in duizend gulden	1.196	1.063	1.064	1.379	1.334

a) Voorlopige cijfers; b) Bruto-investeringen, zonder aftrek van WIR-premie, exclusief elektronische apparatuur en dekwerktuigen; peildatum: jaar van in de vaart brengen.

3.3 Liquiditeitsontwikkeling per pk-groep

Bezien per pk-groep is de liquiditeitspositie bij alle vier grootte-categorieën behoorlijk verslechterd ten opzichte van 1993. Bij twee van de vier groepen was er in 1994 zelfs sprake van een negatieve netto-kasstroom.

Bij de kleinere bedrijven bleef de bruto-kasstroom in 1994 ongeveer op hetzelfde niveau als in 1993. De hogere aflossingen zorgden echter voor een behoorlijke teruggang van de netto-kasstroom. De vermogenspositie van deze bedrijven is in doorsnee gunstig, aan het begin van het jaar maakte het eigen vermogen bijna 70% uit van het balanstotaal (solvabiliteit).

Voor de bedrijven met een schip in de klasse 301-1.100 pk verslechterde de liquiditeitspositie. De netto-kasstroom liep terug van 21 duizend gulden negatief in 1993 tot 65 duizend gulden negatief in 1994. Deze teruggang werd eveneens vrijwel geheel veroorzaakt door de stijging van de aflossingen met 40%. Bij deze groep past de kanttekening dat de netto-kasstroom de laatste jaren sterk verbeterd was mede door het opheffen van bedrijven (onder andere door sanering) waarbij de liquiditeitstekorten hoog waren opgelopen. De solvabiliteit van de overgebleven bedrijven in deze pk-klasse is verbeterd en komt uit op 50%.

Bij de bedrijven met één schip groter dan 1.100 pk waren de aflossingen de laatste jaren al sterk toegenomen als gevolg van investeringen in schepen en quota. Ook in 1994 nam hierdoor het vreemd vermogen op lange termijn nog toe en stegen ook de aflossingen en rente. Weliswaar steeg ook de bruto-

kasstroom maar in mindere mate dan de aflossing en rente. De netto-kasstroom verslechterde dan ook van 28 duizend gulden negatief in 1993 tot 69 duizend gulden negatief in 1994. Aan het begin van 1994 stond er tegenover het vreemd vermogen van bijna 2,2 miljoen gulden een eigen vermogen van ruim 1,3 miljoen zodat de solvabiliteit uitkwam op 36%. Mogelijk is de situatie in werkelijkheid bij deze bedrijven en ook bij de "meerschipsbedrijven" iets minder ongunstig. De looptijd van de leningen is in een aantal gevallen langer (15 jaar) dan de veronderstelde 10 jaar.

Bij de bedrijven met meer dan één schip stegen de aflossingen en de geraamde rente in 1994 vrij sterk. Doordat de bruto-kasstroom echter nagenoeg gelijk bleef, zien we ook bij deze groep een behoorlijke daling van de netto-kasstroom. Bij deze "meerschipsbedrijven" doet zich een sterke stijging voor van het vreemd vermogen op lange termijn. Oorzaken van deze toename zijn vervangingsinvesteringen in nieuwe schepen en verdere aankopen van vangst-quota. Tegenover het vreemd vermogen van 4,4 miljoen gulden stond een eigen vermogen van 3,2 miljoen. De solvabiliteit van deze bedrijven bedroeg, ondanks de sterke uitbreiding van het vreemd vermogen, toch nog gemiddeld ruim 37%.

Tabel 3.3 Gemiddeld vreemd vermogen en netto-kasstroom per bedrijf in 1994 a) met tussen haakjes de waarden voor 1993 (x 1.000 gulden)

	Bedrijven met één schip			Bedrijven met meer schepen
	t/m 300 pk	301-1.100 pk	boven 1.100 pk	
Vreemd vermogen op lange termijn per 1-1-1994	243 (235)	791 (647)	2.189 (1.723)	4.402 (3.032)
Bruto-kasstroom in 1994	80 (81)	109 (118)	643 (599)	1.112 (1.108)
- aflossing b)	63 (47)	125 (91)	583 (510)	768 (569)
- rente b)	14 (17)	49 (48)	129 (117)	264 (222)
Netto-kasstroom in 1994	3 (17)	-65 (-21)	-69 (-28)	80 (317)

a) Voorlopige cijfers; b) Ramingen op basis van een looptijd van het vreemd vermogen van 10 jaar (nieuw schip) of 8 jaar (tweedehands gekocht schip). Rentepercentage (gemiddelde rente voor sloophypotheken) 6,2%.

3.4 Netto-kasstroom van de sector als geheel

In tabel 3.4 is toegerekend naar de netto-kasstroom van de sector als geheel. Daarvoor is de bruto-kasstroom verminderd met (normatieve) aflossingen en betaalde rente. De financieringslasten, en dan met name de aflossingen, lagen in 1994 op een hoger niveau dan afschrijving en berekende rente. Hierdoor week de netto-kasstroom in negatief opzicht enigszins af van het berekende netto-resultaat.

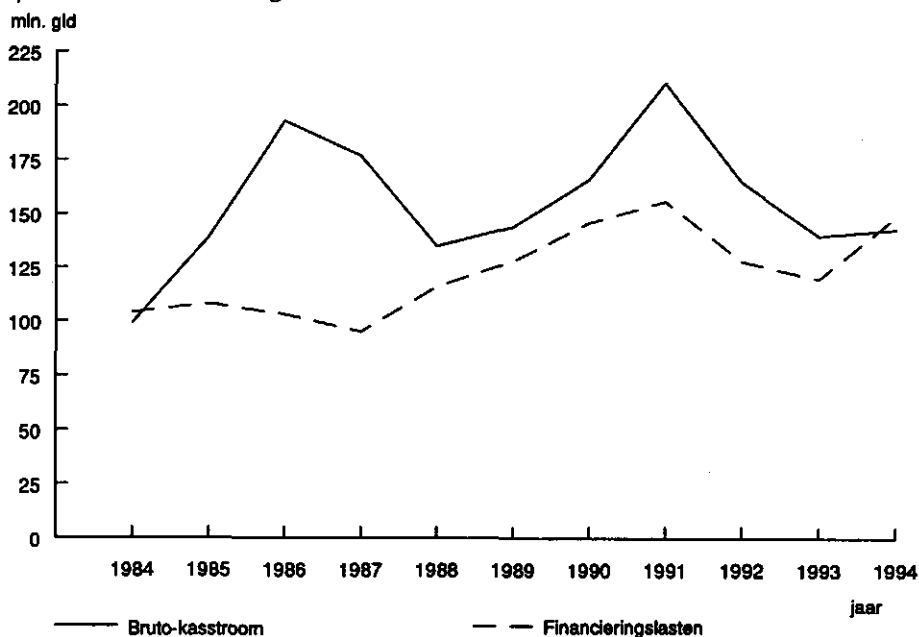
Tabel 3.4 Netto-resultaat, bruto- en netto-kasstroom voor de kottervisserij als geheel (x miljoen gulden)

	1990	1991	1992	1993	1994 a)
Netto-resultaat	-7	50	29	0	0
+ afschrijving	111	106	94	98	100
+ berekende rente tot. verm.	62	55	42	42	43
= bruto-kasstroom	166	211	165	140	143
- aflossingen b)	100	109	92	91	117
- betaalde rente b)	46	47	36	29	32
= netto-kasstroom uit exploitatie	20	55	37	20	-6

a) Voorlopige cijfers; b) Zie noot bij tabel 3.3. Rentepercentage in de betreffende jaren respectievelijk 8,7 - 9,6 - 8,9 - 7,5 en 6,2%.

Voor een gemiddeld kotturbedrijf kwam de netto-kasstroom uit exploitatie, na betaling van aflossing en rente, uit op 14.000 gulden negatief. Dit is een aanzienlijke teruggang in vergelijking met voorgaande jaren.

De op- en neergang van de netto-kasstroom is nog eens in beeld gebracht in figuur 3.1. De netto-kasstroom uit exploitatie is na 1984 steeds positief geweest. Dit in tegenstelling tot het begin van de jaren tachtig toen er sprake was van een negatieve netto-kasstroom.

Figuur 3.1 Bruto-kasstroom en financieringslasten voor de sector als geheel

4. BEDRIJFSRESULTATEN MOSSELCULTUUR

4.1 Aantal bedrijven en vloot

Het aantal bedrijven daalde licht in het afgelopen jaar. Het aandeel van de grootste bedrijven is in 1994 gedaald tot 39% van de totale aanvoer (zie tabel 4.1). De andere mosselbedrijven wisten hun besomming fors te vergroten, terwijl de besomming van de groep grootste bedrijven ongeveer gelijk bleef.

Tabel 4.1 Aantal bedrijven in de mosselcultuur naar grootte (per 31 december) en aandeel in aanvoer van de groep grootste bedrijven

	1988	1989	1990	1991	1992 a)	1993 a)	1994 a)
Grootteklassen b)							
. kleinste	4	7	6	5	4	6	7
. kleine	8	6	7	7	8	12	8
. middelgrote	25	25	30	28	26	25	22
. grote	23	23	18	16	14	11	16
. grootste	14	14	14	17	18	16	15
Totaal	74	75	75	73	70	70	68
Aandeel grootste bedrijven in de aanvoer (per cent)	33	30	29	43	52	51	39

a) Voorlopige cijfers; b) Ingedeeld volgens aandeel in de totale produktiecapaciteit; grenzen respectievelijk 0,5 - 0,8 - 1,3 en 1,8% van die capaciteit.

Bron: Produktschap Vis; LEI-DLO.

De bruto-investeringen in de mosselsector hebben zich in 1994 gestabiliseerd op een niveau van 9,2 miljoen. Er werden twee nieuwe schepen aan de vloot toegevoegd, vier nieuwe motoren geplaatst en twee schepen werden verlengd. Als gevolg van het afstoten van twee oudere schepen bleef de totale vlootomvang gelijk aan 74 schepen. Het gemiddelde motorvermogen nam toe van 503 pk tot 528 pk.

De vlootomvang heeft vermoedelijk slechts weinig invloed op de productiecapaciteit. Het bestand aan beschikbare percelen en de hoeveelheid mosselzaad zijn hiervoor van groter belang.

Tabel 4.2 Aantal schepen in de mosselcultuur naar leeftijd en motorvermogen (per 31 december)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993 a)	1994 a)
Ouderdom:							
0 - 10 jaar	24	28	29	27	26	27	23
11 - 20 jaar	3	5	7	8	8	8	13
meer dan 20 jaar	52	49	46	47	46	39	38
Totaal	79	82	82	82	80	74	74
Motorvermogen:							
1 - 300 pk	14	12	10	8	8	5	3
301 - 450 pk	42	37	33	33	31	27	24
451 pk en meer	23	33	39	41	41	42	47
Totaal	79	82	82	82	80	74	74
Totaal motorvermogen (x 1.000 pk)	31,1	35,4	37,8	39,0	38,5	37,3	39
Gemiddeld motorvermogen per schip (pk)	394	431	461	476	481	503	528

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Produktschap Vis; Directie Visserij; LEI-DLO.

4.2 Aanvoer en opbrengst

De aanvoer van mosselen zette in het seizoen 1994/1995 de stijgende lijn van het vorige jaar voort en kwam uit op ruim honderd miljoen kilogram. Met name de aanvoer uit de Waddenzee steeg aanzienlijk.

In de afgelopen jaren is gebleken dat de aanvoerprijs zeer sterk reageert op een verandering in het aanbod. Ook dit jaar leidde de forse stijging van de aanvoer (50%) tot een prijsdaling van ongeveer 20%. De totale besomming is dan ook slechts met 13 miljoen toegenomen tot 105 miljoen gulden. Opvallend genoeg bleef de prijs van Waddenzeemosselen stabiel. De mosselen uit Zeeland brachten echter fors minder op.

Er werd dit jaar een geringe hoeveelheid mosselen opgenomen door het Mossel Fonds.

Tabel 4.3 Overzicht van aanvoer en opbrengst van consumptiemosselen a)

	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95
Aanvoer (mln. kg)							
. uit Zeeland	27	28	23	33	25	39	54
. uit de Waddenzee	37	79	69	8	26	33	50
Totaal	64	107	92	41	51	72	104
Opbrengst (mln. gld.)							
. uit Zeeland	28	12	19	61	37	54	44
. uit de Waddenzee	48	58	86	23	54	38	61
Totaal	76	70	105	85	91	92	105
Gem.prijs (gld./100kg)							
Zeeland	101	44	87	184	147	137	81
Waddenzee	131	73	124	297	205	116	121
Totaal	118	65	114	206	178	127	100

a) Hierin is niet begrepen de door het Mossel Fonds opgenomen aanvoer (1989/90: 1,9 miljoen kilogram; 1994/95: 0,05 miljoen kilogram).

Bron: Produktschap Vis.

4.3 Bedrijfseconomisch resultaat mosselsector

De totale arbeidsopbrengst is voor het vierde achtereenvolgende jaar toegenomen tot 58 miljoen gulden. Een kleine stijging van de technische kosten werd in ruime mate gecompenseerd door de hogere besomming. De technische kosten, dat wil zeggen de kosten zonder loonbestanddelen, stegen vooral als gevolg van de hogere afschrijvings- en rentekosten. Ook de kosten van verzekeringen vertonen al enige jaren een stijgende tendens.

De loonkosten zijn geraamd op basis van loonbetalingen in een aantal bedrijven. Er stonden niet voldoende gegevens ter beschikking om daarbij verschillen tussen de grootteklassen aan te brengen. Voor alle opvarenden, zowel eigenaren als niet-eigenaren, is dan ook hetzelfde bedrag ingecalculerd. Zoals gebruikelijk is daar vergoeding voor leiding en toezicht niet bij inbegrepen.

Tabel 4.4 Mosselcultuur - bedrijfseconomische resultaten (x miljoen gulden)

	88/89 a)	89/90 a)	90/91 a)	91/92 a)	92/93 b)	93/94 b)	94/95 b)
Besomming c)	78,0	72,1	107,6	87,8	93,3	94,1	106,3
Af: techn.kosten d)	31,3	37,8	47,4	63,1	53,0	43,9	48,4
Arbeidsopbrengst	46,7	34,3	60,2	24,7	40,3	50,2	57,9
Waarvan:							
. loon/soc.lasten	13,7	14,6	15,3	16,1	16,0	15,9	15,7
. netto-resultaat	33,0	19,7	44,9	8,6	24,3	34,2	42,2
In gulden van 1994							
Besomming c)	91,7	83,9	122,3	96,0	98,3	96,7	106,3
Af: techn.kosten d)	36,8	44,0	53,9	69,0	55,8	45,1	48,4
Arbeidsopbrengst	54,9	39,9	68,4	27,0	42,5	51,6	57,9
Waarvan:							
. loon/soc.lasten	16,1	17,0	17,4	17,6	16,9	16,3	15,7
. netto-resultaat	38,8	22,9	51,0	9,4	25,6	35,2	42,2

a) Voorlopige cijfers; b) Raming; c) Inclusief overige opbrengsten; d) Alle kosten, exclusief loon en sociale lasten.

4.4 Bedrijfsresultaten per grootteklasse

De onderlinge verschillen in resultaat tussen de bedrijven waren in het afgelopen seizoen minder groot dan in voorgaande jaren. De gegevens per grootteklasse vanaf 1992 betreffen overigens ramingen. Bij de groep middelgrote bedrijven valt een forse stijging van de resultaten waar te nemen. Ook de kleinere bedrijven hebben relatief een goed seizoen achter de rug. De gemiddelde resultaten stijgen aanzienlijk naarmate de bedrijven groter zijn.

Een berekening van de inkomenspositie van de opvarenden - nog steeds voor het merendeel ondernemers en hun familieleden - is mogelijk in de vorm van een gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar. Deze arbeidsopbrengst wordt berekend door van de bruto-opbrengst alle kosten, behalve loon en sociale lasten, af te trekken. Het saldo bestaat dus uit de som van loonbestanddelen en netto-resultaat. De gemiddelde arbeidsopbrengst per opvarende is in 1994 wederom gestegen. Dit is zowel het gevolg van de toegenomen besomming als van een afname van het aantal opvarenden. In 1991 waren nog 251 mensen werkzaam op de mosselschepen; anno 1994 zijn dat er nog maar 228.

Tabel 4.5 Gemiddelde resultaten per bedrijf in de mosselcultuur (x 1.000 gulden)

	88/89 a)	89/90 a)	90/91 a)	91/92 a)	92/93 b)	93/94 b)	94/95 b)
Kleine bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	426	709	738	558	270	550	560
- netto-resultaat	29	148	194	-179	-420	-100	-20
- arb. opbr. per opvar.	69	119	137	-15	-130	31	60
Middelgrote bedr. c)							
- bruto-opbrengst	902	710	1.100	798	950	1.010	1.290
- netto-resultaat	332	119	379	-141	70	120	550
- arb. opbr. per opvar.	163	98	176	21	90	100	240
Grote bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	1.282	995	1.617	1.551	1.950	1.590	1.530
- netto-resultaat	511	107	619	118	660	430	520
- arb. opbr. per opvar.	191	86	234	96	250	190	210
Grootste bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	2.088	1.937	2.493	1.895	2.330	3.260	2.090
- netto-resultaat	1.220	1.021	1.378	765	1.150	2.130	1.020
- arb. opbr. per opvar.	405	373	485	289	350	680	370
Gemiddeld alle bedrijven							
- bruto-opbrengst	1.054	962	1.435	1.203	1.330	1.340	1.560
- netto-resultaat	445	263	598	117	350	490	620
- arb. opbr. per opvar.	194	138	240	98	170	215	250
- loonkosten per opvar.	57	59	61	64	66	68	69

a) Voorlopige cijfers; b) Raming; c) Zie noot b) bij tabel 4.1 (wegens het geringe aantal beschikbare gegevens zijn de twee groepen kleinste bedrijven samengevoegd).

5. BUITENLANDSE HANDEL

5.1 Invoer

De Nederlandse invoer van vis en visproducten is in 1994 gestegen van 1.351 naar 1.436 miljoen gulden. Het hoge niveau van 1991 werd hierdoor geëvenaard.

De invoer van tong en schol is in de tussenliggende periode fors gedaald. Deze daling is mede te wijten aan een afname van de geïmporteerde hoeveelheden en een dalend prijsniveau. Daarnaast is vermoedelijk het niet meer in de statistiek registreren van de aanvoer van onder buitenlandse vlag varende schepen van invloed geweest.

Tabel 5.1 Nederland: Invoer naar herkomst (x miljoen gulden) a)

Herkomst	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Duitsland	167	193	209	259	230	200	199
Verenigd Koninkrijk	123	137	144	216	231	148	165
Denemarken	146	158	163	173	195	132	156
België	108	125	127	150	137	83	103
Overige EU	80	89	93	94	90	86	109
Voormalig Oostblok	11	37	78	69	93	141	137
Overig Europa b)	55	62	96	128	148	148	129
Totaal Europa	690	801	910	1.089	1.124	938	998
Overige wereld	239	269	281	346	256	413	438
Totaal	928	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436
waarvan:							
tong/schol	133	161	196	267	260	165	189
kabeljauw	57	84	104	106	91	106	104
pelagische vis	97	109	129	150	165	138	144
garnalen	181	232	220	264	205	275	320
overige	460	484	542	648	659	667	679

a) Zie ook bijlagen 2 en 4; b) Voornamelijk IJsland en Noorwegen.

Bron: CBS/LEI-DLO.

De invoerwaarde van kabeljauw is in grote lijnen gelijk gebleven. Binnen de invoer van deze vissoort is het aandeel van de voormalige Oostbloklanden (Rusland, Wit-Rusland) snel gestegen. De invoerwaarde van pelagische vis (haring, makreel en horsmakreel) is gedaald. Met uitzondering van verschillen in het prijsniveau spelen hier dezelfde factoren een rol als bij de platvis.

De produktgroep garnalen ondervond in de afgelopen jaren grote verschuivingen. In 1992 liep de invoer door tegenvallende kweekresultaten in Aziatische landen fors terug. Dit werd gecompenseerd door de Latijnsamerikaanse en Afrikaanse landen. Dankzij een herstel van de kweekindustrie in Azië is de invoer van garnalen in 1994 gestegen tot 320 miljoen gulden. Analooeg hieraan steeg de ingevoerde hoeveelheid van 25.000 ton in 1991 naar 30.000 ton in 1994. De garnaal bleef hierdoor het belangrijkste invoerprodukt.

De belangrijkste landen van oorsprong zijn traditioneel Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en België. De invoer uit Oost-Europa en andere niet-EU-landen is de laatste jaren echter behoorlijk gestegen, van 543 miljoen in 1991 naar 704 miljoen gulden in 1994. Een groot deel van de geïmporteerde produkten bestaat uit hele verse of bevroren vis, welke deels eerst verdere bewerking ondergaat alvorens verder te worden verhandeld. De fors toegenomen invoer uit het voormalig Oostblok bestaat niet alleen uit "goedkope" vissoorten. Voor Polen, maar ook voor overig Oost-Europa, speelt ré-export van bijvoorbeeld garnalen een belangrijke rol.

5.2 Uitvoer

Sinds 1990/91 is er sprake van een betrekkelijke stabilisatie van de uitvoer tussen 2,3 en 2,4 miljard gulden. België, Duitsland, Italië, Frankrijk en Spanje zijn de belangrijkste bestemmingslanden. De uitvoer naar Italië heeft een flinke veer moeten laten, terwijl die naar Spanje is gegroeid. De invloed van de uitvoer naar niet-EU-landen is betrekkelijk constant gebleven, op circa 500 miljoen gulden.

De uitvoerwaarde van tong en schol is gedaald. De uitvoer van overige platvis maakt sinds enkele jaren een opleving door vanwege een succesvolle export van schar en (recent) bot naar Japan.

Voor tong is de sterk teruggelopen vraag uit Italië debet aan de daling van de invoer. Een toename van de export van tong naar Spanje en Frankrijk zorgde voor enige compensatie. Per saldo is echter een forse daling van 29.930 ton produktgewicht in 1991 naar 24.370 ton in 1994 opgetreden. Tevens daalde de gemiddelde exportprijs van tong van f 14,03 in 1992 naar f 11,85 per kilogram in 1994.

Ook de schol heeft een daling in de hoeveelheid moeten incasseren, van 60.600 ton in 1991 naar 52.600 ton in 1994. De prijs is eveneens gedaald, van f 9,33 naar f 8,19 per kilogram. De oorzaak ligt in de forse terugval van uitvoer van bevroren scholfilet naar Italië in 1992 en van verse schol naar Denemarken in 1994.

De uitvoer van pelagische soorten was in de afgelopen jaren gemiddeld 400 miljoen gulden. Het aandeel van haring is ongeveer vijftig procent. Deze vissoort wordt voor zestig procent (waarde) afgezet binnen de Europese Unie met Duitsland verreweg als grootste afnemer. De resterende haring vindt zijn weg naar andere werelddelen, met Nigeria als de belangrijkste afzetmarkt. De binnen de EU verhandelde haring bestaat grotendeels uit half- en gereed produkt, terwijl diepgevroren onbewerkt produkt buiten de EU wordt afgezet.

Tabel 5.2 *Nederland: Uitvoer naar bestemming (x miljoen gulden) a)*

Bestemming	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
België	352	394	399	412	438	390	426
Duitsland	252	287	330	362	368	393	401
Italië	329	370	413	482	403	384	326
Frankrijk	237	248	304	298	275	274	268
Spanje	98	130	182	200	214	160	241
Verenigd Koninkrijk	70	71	83	92	101	107	106
Overige EU	77	61	88	115	82	91	90
Voormalig Oostblok	19	35	70	70	69	85	101
Overig Europa b)	107	116	116	124	106	102	108
Totaal Europa	1.541	1.712	1.985	2.155	2.056	1.986	2.067
Nigeria	45	43	56	93	118	102	72
Japan	48	62	59	55	55	64	73
Overige wereld	187	206	198	159	171	186	176
Totaal	1.821	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388
waarvan:							
- tong/schol	674	717	866	986	845	754	720
- kabeljauw	83	72	69	71	58	78	77
- pelagische vis	292	329	369	393	415	391	380
- garnalen	201	276	287	278	303	356	406
- overige	571	629	707	734	779	759	805

a) Zie ook bijlagen 3 en 5; b) Voornamelijk Zweden, Zwitserland en Oostenrijk.
Bron: CBS/LEI-DLO.

Van makreel en horsmakreel worden grote hoeveelheden afgezet in niet-EU-landen met Nigeria, Japan(horsmakreel) en sinds enkele jaren Cuba (horsmakreel) als grootste afnemers. Dit betreft nagenoeg alleen diepgevroren onbewerkt produkt. Slechts een klein deel, met een waarde van 20 tot 30 miljoen gulden, wordt jaarlijks in EU-landen afgezet.

De uitvoer van vooral tot half- en gereed produkt verwerkte garnalen is gestegen, van 20.500 ton en 278 miljoen gulden in 1991 naar 34.200 ton en 406 miljoen gulden in 1994. Deze stijging is hoofdzakelijk veroorzaakt door handel met enkele landen van de Europese Unie. De ré-export van garnalen speelt hierbij een belangrijke rol. Na schol vormen de garnalen het tweede belangrijkste uitvoerprodukt.

5.3 Aandeel buitenlandse handel Nederland in het totaal van de EU

Als vis-importerend land komt Nederland binnen de EU slechts op de achtste plaats. Onder visexporteurs bezetten wij na Denemarken en Noorwegen in Europa de derde plaats. Dit betreft alleen het waarde-aandeel. Omdat Nederland zowel bij de invoer als bij de uitvoer relatief grote hoeveelheden onbewerkte en goedkope produkten (zeegevroren pelagische vis) verhandelt, ligt de plaatsing voor wat de hoeveelheid betreft op een hoger niveau.

Gedurende de periode 1988-1993 bedroeg het waardeandeel van Nederland in de totale wereldhandel van de EU jaarlijks 5% van de invoer en 17% van de uitvoer. In hoeveelheid bedroeg dit respectievelijk 8 en 22%. Het waardeandeel voor de handel binnen de EU bedroeg respectievelijk 7% van de invoer en 17% van de uitvoer. Het hoeveelhedaandeel was respectievelijk 14 en 16%.

Tabel 5.3 Europese Unie: In- en uitvoer van visprodukten (x miljard gulden)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Invoer EU:							
Uit wereld	21,4	23,5	26,0	29,0	28,0	24,9	.
waarvan uit EU	8,9	10,0	11,2	12,3	11,7	10,6	.
uit niet EU	12,5	13,5	14,8	16,7	16,3	14,3	.
Uitvoer EU:							
Naar wereld	11,1	12,5	13,4	14,5	13,6	13,4	.
waarvan naar EU	8,4	9,6	10,6	11,5	10,8	10,6	.
naar niet EU	2,7	2,9	2,8	3,0	2,8	2,8	.
Invoer Nederland:							
Uit wereld	0,9	1,1	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4
waarvan uit wereld	0,6	0,7	0,7	0,9	0,9	0,7	0,7
uit niet EU	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7
Uitvoer Nederland:							
Naar wereld	1,8	2,0	2,3	2,5	2,4	2,3	2,4
waarvan naar EU	1,4	1,5	1,8	2,0	1,9	1,8	1,9
naar niet EU	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

Bron: Eurostat/CBS/LEI-DLO.

De landen van de EU hebben per saldo een importoverschot op het gebied van vis(producten). Nederland daarentegen is zowel bij de wereldhandel als bij de handel met de EU per saldo een visuitvoerend land. Pas de laatste jaren is er voor ons land een invoersaldo bij de handel met niet-EU-landen. Bij zowel de Economische Unie als Nederland is er een stijgende trend in de invoer uit niet-EU-landen.

5.4 Handelssituatie van enkele voor Nederland belangrijke vissoorten binnen de in- en uitvoer van de EU

Bij de invoer van tong en schol is Italië koploper, op ruime afstand gevolgd door Nederland en Spanje. Nederland is de grootste exporteur van tong en schol, met een aandeel van circa 50% binnen de EU. Deze vissoorten worden vrijwel alleen binnen Europa verhandeld.

De handel in pelagische vissoorten heeft een duidelijk regionaal karakter. De noordelijke landen van de EU importeren vooral haringproducten. Bij de

zuidelijke landen van de Unie overheerst de makreel. Duitsland is de grootste afnemer van haring. Deze afname omvat overwegend half- en gereed produkt. Ons land is een goede tweede. Bij de uitvoer van haring en makreel zijn Nederland en Denemarken verreweg de belangrijkste exporteurs. Bij de uitvoer van horsmakreel is ons land duidelijk koploper. In tegenstelling tot de overige EU bestaat de Nederlandse pelagische export voornamelijk uit zeegevroren produkt naar niet-Europese landen (behalve voor haring). De overige EU-landen hebben daarentegen hun pelagisch exportbelang vrijwel alleen binnen Europa liggen.

Tabel 5.4 Europese Unie: In- en uitvoer 1993 (x miljoen gulden)

	Tong Schol	Haring Makreel Horsma- kreel	Gar- nalen	Overige	Totaal	Waarvan:	
						Econ. Unie	Wereld
Invoer:							
- Nederland	165	138	275	773	1.351	649	702
- België/Luxemburg	48	42	323	887	1.300	822	478
- Frankrijk	94	68	712	3.783	4.657	2.241	2.416
- Duitsland	73	293	376	2.551	3.293	1.393	1.900
- Denemarken	22	79	505	1.338	1.944	143	1.801
- Verenigd Koninkrijk	60	35	597	2.011	2.703	556	2.147
- Italië	309	65	351	3.142	3.867	2.332	1.535
- Spanje	148	24	850	3.317	4.339	1.920	2.419
- Portugal	4	25	128	1.001	1.158	434	724
- Overige	11	18	23	276	328	178	150
Totaal	934	787	4.140	19.079	24.940	10.668	14.272
waarvan Econ. Unie	836	581	1.131	8.120	10.668		
overig Wereld	98	206	3.009	10.959	14.272		
Uitvoer:							
- Nederland	754	391	356	837	2.338	1.799	539
- België/Luxemburg	57	4	159	197	417	392	25
- Frankrijk	59	31	87	1.375	1.552	1.207	345
- Duitsland	245	125	48	563	981	728	253
- Denemarken	303	332	636	2.397	3.668	3.040	628
- Verenigd Koninkrijk	125	145	172	1.150	1.592	1.373	219
- Ierland	10	124	11	317	462	367	95
- Italië	3	5	7	451	466	360	106
- Spanje	10	36	94	1.203	1.343	912	431
- Overige	6	25	19	510	560	450	110
Totaal	1.572	1.218	1.589	9.000	13.379	10.628	2.751
waarvan Econ. Unie	1.346	675	1.238	7.369	10.628		
overig Wereld	226	543	351	1.631	2.751		

Bron: Eurostat/CBS/LEI-DLO.

Bij de invoer van garnalen komt Nederland met een respectabele jaarlijkse invoerwaarde van gemiddeld 300 miljoen gulden slechts op een laag geklas-

seerde plaats. De invoer uit landen zoals Spanje, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Denemarken ligt enkele honderden miljoenen guldens hoger. Afgezien van invoer uit Europa en Azië betrekken andere landen hun garnalen ook uit landen van het Amerikaanse en Afrikaanse continent. Vrij recent richt de Nederlandse handel zich ook op deze continenten, terwijl de import uit Azië weer terrein wint.

Bij de uitvoer van garnalen is Denemarken verreweg de grootste. Ons land volgt als tweede op een veel lager niveau. Ongeveer driekwart van de EU-garnalenhandel speelt zich binnen de EU af. Als enig EU-land heeft Denemarken een waardevolle afzet van garnalen naar gebieden buiten Europa, met name naar Japan.

PUBLIKATIES IN 1994/95

RAPPORTEN

P. Salz et al. (1995)

Concerted action: Coordination of Research in Fishery Economics, februari 1995:

- *Working Document Nr: 1 : Description of Institutes*
- *Working Document Nr: 2 : Description of Databases*
- *Working Document Nr: 3 : Policy Related Research*

P. Salz, W. Smit (LEI-DLO), J.W.D.M. Henfling en J. Bon (RIVO-DLO) (1995)

Vis en visserij in 21ste eeuw; NRLO-startnotitie, mei 1995

P. Salz et al. (Archipel,SFIA) (1995)

Bio-economic evaluation of multispecies and multiannual fishery management measures Final Report, oktober 1995

W. Smit en B. Keus (1995)

Devolved and regional management systems in fisheries: The role of producers' organizations in EC fisheries management; National Reports

H. Frost (DIFER, Denemarken), Ronald Lanters (RIVO-DLO), J.G.P. Smit (LEI-DLO) en P. Sparre (DIFMAR Denemarken) (1995)

An appraisal of the effects of the decommissioning scheme in the case of Denmark and the Netherlands; Rapport aan Europese Commissie, DG XIV, Draft Final Report, april 1995

DEELNAME AAN CONFERENTIES

VII Annual Conference of the European Association of Fisheries Economists (EAFE); Portsmouth, 10-12 April 1995

W.P. Davidse

Fishery regulations and the creation of property rights

W. Dol

Flatfish: a spatial bio-economic simulation model for plaice and sole

W. Smit

Fisheries and ecoplots

P. Salz and J.W. de Wilde
An approach to the evaluation of fishery management measures

Workshop on property rights, Reykjavik, september 1995

E. Hoefnagel
Co-management and Property Rights

W.P. Davidse
ITQ's in the Netherlands: the quota market and its consequences in industry and on firm level

OVERIGE ARTIKELEN, PRESENTATIES EN DOCUMENTEN

1994

M. Smit
Consequences of the realization of the EU Internal Market for the export of fish from developing countries; CBI Newsbulletin no. 210, March 1994

M. Smit
The European market for seafood from developing countries; CBI Newsbulletin no. 211, April 1994

J. Smit
De economische betekenis van de visserij en van vis in Nederland, Voeding; oktober 1994

J.W. de Wilde
Zelfbeheer in "Groepen" een succes; In: Maritiem Journaal, oktober 1994

W. Smit
Fisheries management in The Netherlands, Country paper; OECD workshop, Paris, September 1994 (i.s.m. Dir. Visserij)

J. de Jager
Verslag oriënteringsmissie Nederlandse Visserij naar Indonesië, Maleisië en Singapore; oktober 1994

C. Taal en W. Smit
Inkrimping vloot gestopt, besommingen teruggelopen, Visserijnieuws; november 1994

- W.P. Davidse en M. Smit
Marge voor financieringslasten neemt af in de kottersector; Visserijnieuws no. 48, december 1994
- 1995
- W. Smit
Ontwikkeling van prijzen van garnalen en mosselen; Lezing voor Volkshogeschooldagen Visserij; Bakkeveen, 11 februari 1995 (niet op papier)
- W.P. Davidse
Concentratie van vangstrechten in de kottervisserij; In: Visserijnieuws 15 (1995)
- J.W. de Wilde en A. Kamstra
Fish Production; In: A. Ruiter; Fish and Fishery Products; Composition, Nutritive Properties and Stability; CAB international; Oxon (UK), 1995
- J.G.P. Smit
Consumptie van vis in Nederland; Lezing voor Symposium Nederlandse Vereniging van Visdetailhandelaren; IJmuiden, maart 1995
- J.G.P. Smit
Trends in de afzet van levensmiddelen en van vis; Symposium "Toekomst van de visdetailhandel", maart 1995
- G. Beijert
Mogelijkheden om investeringen in tong- en scholquota terug te verdienen; stage-verslag, mei 1995
- E. Hoefnagel
Co-management en principes van succesvol zelfbeheer; Lezing, Symposium "Samenwerking in beheer", juni 1995
- E. Hoefnagel en W. Smit
Experiences in Dutch co-management of marine fish resources; OESO-papier, Parijs, oktober 1995

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzicht van de Nederlandse vangstrechten 1989-1995 (inclusief ruil, tonnen)

Vissoort/gebied	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
TONG							
Noordzee, etc.	9.656	18.000	19.455	20.085	23.525	23.625	22.202
Overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	9.656	18.000	19.455	20.085	23.525	23.625	22.202
SCHOL							
Noordzee, etc.	94.520	88.754	85.420	79.488	75.150	70.335	50.860
Overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	94.520	88.754	85.420	79.488	75.150	70.335	50.860
KABELJAUW							
Noordzee, etc.	13.850	11.475	10.905	11.355	11.675	11.445	12.900
Overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	13.850	11.475	10.905	11.355	11.675	11.445	12.900
WIJTING							
Noordzee, etc.	6.430	4.290	4.980	6.560	5.070	5.150	4.370
Overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	6.430	4.290	4.980	6.560	5.070	5.150	4.370
SCHELVIS							
Noordzee, etc.	305	205	175	200	810	950	710
KOOLVIS							
Noordzee, etc.	240	200	200	180	160	160	100
HARING							
Noordzee, etc.	84.195	73.080	70.853	76.319	80.129	83.805	86.715
Overige EU-wateren	10.090	11.060	6.160	10.010	10.010	10.010	10.570
Totaal	94.285	84.140	77.013	86.329	90.139	93.815	97.285
MAKREEL							
Noordzee, etc.	1.133	1.075	1.650	1.880	2.070	2.430	1.960
Overige EU-wateren	30.310	30.870	32.080	37.380	40.720	43.570	34.580
Totaal	31.443	31.945	33.730	39.260	42.790	46.000	36.540
ZEEDUIVEL							
Overige EU-wateren	0	0	0	0	0	0	0

Bijlage 1 (vervolg)

Vissoort/gebied	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
HEEK							
Noordzee, etc.	70	80	80	180	130	120	60
Overige EU-wateren	0	20	0	0	190	150	130
Totaal	70	100	80	180	320	270	190
SPROT							
Noordzee, etc. a)	0	0	0	0	0	1.500	1.500
Overige EU-wateren	1.000	1.500	1.500	1.500	840	840	0
Totaal	1.000	1.500	1.500	1.500	840	2.340	1.500
HORSMAKREEL							
Overige EU-wateren a)	0	0	0	0	0	800	0
Vissoorten waarvoor alleen TAC's b) voor EU-landen tezamen gelden.							
SPROT							
Noordzee, etc.	44.000	44.000	40.000	33.680	58.680	84.680	139.670
HORSMAKREEL							
Noordzee, etc.	45.000	45.000	45.000	55.000	55.000	54.250	55.000
Overige EU-wateren	111.500	162.000	192.000	212.000	212.000	262.000	262.000
Totaal	156.500	207.000	237.000	267.000	267.000	316.250	317.000
BLAUWE WIJTING							
Noordzee, etc.	50.000	50.000	20.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Overige EU-wateren	287.000	351.500	143.000	129.500	110.500	113.500	96.000
Totaal	337.000	401.500	163.000	179.500	160.500	163.500	146.000
KEVER							
Noordzee, etc.	171.000	171.000	171.000	171.000	191.000	180.000	180.000

a) NL-quotum naast EU-TAC; b) TAC = Total Allowable Catch.

Bijlage 2 Invoer van vis en visproducten naar produktvorm (x miljoen gulden) a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
TONG							
heel, vers	52	83	81	101	105	58	67
heel, diepvries	5	6	3	4	2	2	3
Totaal	57	89	84	105	107	60	70
SCHOL							
heel, vers	70	67	107	157	143	97	108
heel, diepvries	2	1	1	1	1	2	6
filets e.d.	4	4	4	4	9	6	5
Totaal	76	72	112	162	153	105	119
KABELJAUW							
heel, vers	37	64	69	63	61	41	53
heel, diepvries	1	0	0	1	1	19	23
filets e.d.	18	19	28	29	23	11	15
gezouten/gedroogd	1	1	7	13	6	35	13
Totaal	57	84	104	106	91	106	104
HARING							
heel, vers	15	12	12	16	17	12	8
heel, diepvries	25	25	35	39	36	35	37
gezouten	16	17	16	16	24	10	16
gerookt	0	0	0	1	0	0	1
filets e.d.	1	5	5	8	9	16	6
overig verwerkt	3	6	13	14	14	9	11
Totaal	60	65	81	94	100	82	79
MAKREEL							
heel, vers	3	2	4	3	4	6	3
heel, diepvries	25	32	34	42	49	30	41
gerookt	1	1	1	1	1	1	1
filets e.d.	1	0	1	1	2	1	0
overig verwerkt	2	2	2	2	2	3	4
Totaal	32	37	42	49	58	41	49
HORSMAKREEL							
heel, vers	0	0	0	0	0	0	1
heel, diepvries	5	7	6	7	7	15	15
Totaal	5	7	6	7	7	15	16
GARNALEN							
crangon	38	51	27	31	35	30	57
pandalus	9	9	16	31	13	6	33
overige	54	54	53	73	69	137	130
verwerkt	80	118	124	129	88	102	100
Totaal	181	132	220	264	205	274	320
OVERIGE SOORTEN							
Totaal	460	484	542	648	659	667	679
Totale invoer	928	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 3 Uitvoer van vis en visproducten naar produktvorm (x miljoen gulden) a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Tong							
heel, vers	149	160	233	267	253	172	184
heel, diepvries	111	146	130	153	150	148	105
Totaal	260	306	363	420	403	320	289
Schol							
heel, vers	36	36	36	36	25	28	19
heel, diepvries	9	9	12	13	10	8	9
filets e.d.	369	366	455	517	407	398	403
Totaal	414	411	503	566	442	434	431
Kabeljauw							
heel, vers	56	47	29	24	28	23	24
heel, diepvries	0	0	0	1	2	5	20
filets e.d.	27	24	27	29	22	22	22
gezouten/gedroogd	0	1	13	17	6	28	11
Totaal	83	72	69	71	58	78	77
Haring							
heel, vers	9	7	4	5	5	2	1
heel, diepvries	49	49	86	70	66	58	66
gezouten	37	39	48	52	48	44	50
gerookt	7	7	8	11	8	6	8
filets e.d.	1	2	2	3	8	28	15
overig verwerkt	44	48	61	67	63	49	64
Totaal	147	152	209	208	198	187	204
Makreel							
heel, vers	2	3	2	2	2	2	2
heel, diepvries	96	104	81	97	101	98	87
gerookt	7	9	10	9	10	7	6
filets e.d.	0	0	0	0	0	1	2
overig verwerkt	6	5	6	8	5	11	5
Totaal	111	121	99	116	118	119	102
Horsmakreel							
heel, vers	0	0	0	0	0	0	0
heel, diepvries	34	56	61	69	99	85	74
Totaal	34	56	61	69	99	85	74
Garnalen							
crangon	42	69	80	62	70	87	96
pandalus	19	19	17	13	13	8	10
overige	34	33	27	42	39	80	64
verwerkt	106	155	163	161	181	181	236
Totaal	201	276	287	278	303	356	406
Overige soorten							
Totaal	571	629	707	734	779	759	805
Totale uitvoer	1.821	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 4 Invoer van vis en visproducten naar continent (x miljoen gulden) a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Tong							
EU	57	89	82	100	98	55	67
Overig Europa	0	0	2	5	9	5	2
Amerika	0	0	0	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	1
Totaal	57	89	84	105	107	60	70
Schol							
EU	66	66	101	151	133	92	106
Overig Europa	9	6	10	11	19	13	13
Amerika	1	0	1	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	76	72	112	162	153	105	119
Kabeljauw							
EU	52	78	80	72	70	53	53
Overig Europa	5	6	24	34	21	53	51
Amerika	0	0	0	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	57	84	104	106	91	106	104
Haring							
EU	53	50	63	71	82	63	59
Overig Europa	5	14	18	23	18	19	20
Amerika	2	1	0	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	60	65	81	94	100	82	79
Makreel							
EU	31	37	40	47	57	40	48
Overig Europa	1	0	2	2	1	1	1
Amerika	0	0	0	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	32	37	42	49	58	41	49
Horsmakreel							
EU	5	7	6	7	7	15	16
Overig Europa	0	0	0	0	0	0	0
Amerika	0	0	0	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	5	7	6	7	7	15	16

Bijlage 4 (vervolg)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Garnalen							
EU	94	105	62	67	71	60	87
Overig Europa	3	25	48	32	59	63	54
Amerika	4	4	5	3	4	55	21
Afrika	3	6	6	18	18	40	43
Azië/Australië	77	92	99	144	53	56	115
Totaal	181	232	220	264	205	274	320
Overige soorten							
EU	266	270	302	377	365	271	296
Overig Europa	44	48	69	93	113	135	125
Amerika	80	76	88	95	88	104	126
Afrika	10	11	11	13	18	53	51
Azië/Australië	60	79	72	70	75	104	81
Totaal	460	484	542	648	659	667	679
Totale invoer							
EU	624	702	736	892	883	649	732
Overig Europa	66	99	175	194	241	288	266
Amerika	88	81	94	104	92	161	147
Afrika	13	17	17	31	36	93	94
Azië/Australië	137	171	169	214	128	160	197
Totaal	928	1.070	1.191	1.435	1.380	1.351	1.436

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die in voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 5 Uitvoer van vis en visproducten naar continent (x miljoen gulden) a)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Tong							
EU	222	275	333	394	376	292	266
Overig Europa	13	13	12	12	12	8	8
Amerika	23	16	16	12	13	18	12
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	2	2	2	2	2	2	3
Totaal	260	306	363	420	403	320	289
Schol							
EU	307	296	388	457	355	348	344
Overig Europa	53	58	69	75	59	53	57
Amerika	35	39	27	18	15	18	17
Afrika	0	0	0	0	0	0	0
Azië/Australië	19	18	19	17	13	15	13
Totaal	414	411	503	566	442	434	431
Kabeljauw							
EU	81	70	68	69	57	77	75
Overig Europa	2	2	1	1	1	1	2
Amerika	0	0	0	0	0	0	0
Afrika	0	0	0	1	0	0	0
Azië/Australië	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	83	72	69	71	58	78	77
Haring							
EU	91	96	113	124	119	115	126
Overig Europa	17	15	21	23	21	19	18
Amerika	1	1	1	2	1	1	1
Afrika	19	29	54	46	45	41	44
Azië/Australië	19	11	20	13	12	11	15
Totaal	147	152	209	208	198	187	204
Makreel							
EU	29	35	31	27	22	18	17
Overig Europa	4	2	5	14	15	19	31
Amerika	1	2	3	5	1	3	6
Afrika	60	63	44	58	72	70	44
Azië/Australië	15	19	16	12	8	9	4
Totaal	111	121	99	116	118	119	102
Horsmakreel							
EU	1	1	2	2	2	2	3
Overig Europa	0	0	0	0	0	0	3
Amerika	0	2	4	2	17	28	22
Afrika	19	24	36	50	53	36	24
Azië/Australië	14	29	19	14	27	19	22
Totaal	34	56	61	69	99	85	74

Bijlage 5 (vervolg)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Garnalen							
EU	188	247	243	247	259	300	346
Overig Europa	6	26	42	28	36	48	48
Amerika	6	1	0	0	1	0	1
Afrika	0	0	1	2	3	8	11
Azië/Australië	1	2	1	1	4	1	0
Totaal	201	276	287	278	303	356	406
Overige soorten							
EU	496	541	621	641	691	647	681
Overig Europa	32	35	36	41	31	39	42
Amerika	12	13	12	9	11	12	14
Afrika	5	4	4	6	7	17	16
Azië/Australië	27	36	35	37	39	44	52
Totaal	571	629	707	734	779	759	805
Totale uitvoer							
EU	1.415	1.561	1.799	1.961	1.881	1.799	1.858
Overig Europa	126	151	186	194	175	187	209
Amerika	80	74	63	48	59	80	73
Afrika	103	120	139	163	180	171	139
Azië/Australië	97	117	111	96	105	101	109
Totaal	1.821	2.023	2.298	2.462	2.400	2.338	2.388

a) Als gevolg van de vrijmaking van de EU-binnengrenzen is de statistiek gewijzigd. Daardoor zijn de cijfers vanaf 1993, met name voor de EU, niet geheel vergelijkbaar met die van voorgaande jaren.

Bron: CBS/LEI-DLO.

Bijlage 6 Gemiddelde aanvoerprijzen van enkele vissoorten op Nederlandse visafslagen (gld./kg)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Tong	16,42	18,12	12,78	14,57	15,93	13,65	12,25
Tarbot	19,56	21,93	20,20	18,17	18,40	15,98	15,98
Schol	2,77	2,57	3,16	4,12	3,11	3,20	3,39
Kabeljauw	3,63	3,99	4,80	5,43	4,26	3,86	3,39
Wijting	2,52	2,79	2,95	2,38	1,86	1,73	1,63
Garnalen	5,37	6,88	9,63	5,15	5,77	6,25	5,54
Naar sortering:							
Tong g	21,13	23,21	20,13	19,31	20,39	19,09	21,00
Tong gm	22,75	22,16	18,68	15,75	18,18	18,67	21,04
Tong km	17,32	21,83	13,65	14,98	17,35	17,59	14,86
Tong k1	14,51	17,42	11,08	14,20	14,62	13,04	10,56
Tong k2	11,00	12,09	9,56	12,24	12,68	8,59	8,40
Tarbot 1	24,09	29,13	29,60	30,01	28,11	24,70	26,25
Tarbot 2	22,42	25,74	25,78	25,85	24,17	21,10	23,47
Tarbot 3	19,66	22,08	22,20	21,80	20,25	18,86	20,32
Tarbot 4	16,30	19,10	17,09	16,20	16,48	14,48	13,35
Tarbot 5		18,52	15,95	12,86	14,16	11,20	11,43
Schol 1	3,45	3,93	4,05	4,14	4,09	4,15	3,95
Schol 2	3,36	3,52	3,49	4,17	3,69	3,75	3,52
Schol 3	3,04	2,48	3,14	4,25	3,21	3,17	3,34
Schol 4	2,28	2,03	2,90	4,01	2,66	2,89	3,28
Kabeljauw 1	4,59	4,48	5,32	5,53	5,06	4,38	4,28
Kabeljauw 2	4,33	4,54	5,46	5,87	5,68	4,96	4,83
Kabeljauw 3	3,80	4,37	5,28	5,98	5,66	4,88	4,52
Kabeljauw 4	3,65	4,10	4,76	5,57	4,84	4,26	3,58
Kabeljauw 5	3,21	3,46	4,23	4,63	3,36	3,13	2,47
Wijting 1	2,86	-	4,18	3,41	2,64	2,62	2,94
Wijting 2	3,45	3,75	3,49	2,80	2,89	2,74	2,40
Wijting 3	2,93	2,90	2,82	2,10	2,78	2,40	2,38
Wijting 4	2,47	2,78	2,98	2,40	1,80	1,64	1,51
Garnalen flauw	5,24	6,89	9,40	4,96	5,72	6,15	5,34
Garnalen zout	6,10	6,81	10,41	6,29	6,27	7,39	9,17

Bron: Produktschap Vis/LEI-DLO.